

Ekologi brez meja: Odziv na revizijsko poročilo o sežigalnicah komunalnih odpadkov

Veseli nas, da je Računsko sodišče Republike Slovenije že večkrat pod drobnogled vzelo področje ravnanja z odpadki v Sloveniji. Še posebej, da se je v te dni objavljenem [revizijskem poročilu](#) posvetilo tudi smotrnosti zagotavljanja in izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe sežiganja komunalnih odpadkov, ob čemer je drugi namestnik predsednika sodišča, g. Samo Jereb, ugotovil naslednje: "Ne vemo, po kateri poti želimo, ali v smer brez odpadkov - t.i. zero waste ali v smer gradnje dodatnih sežigalnic v Mariboru in Ljubljani. Država se mora odločiti, kako naprej, potem pa sprejeti potrebne predpise in poskrbeti za izvajanje ukrepov. Najslabše je, da se ničesar ne odločimo, da ne vemo, v katero smer bomo šli."

S takšno ugotovitvijo se seveda strinjamo, saj na zastarelost in pomanjkanje dolgoročnih strategij na področju ravnanja z odpadki v Sloveniji opozarjamo že nekaj časa. Upamo pa, da Računsko sodišče z besedo država misli na vse - za določeno področje pomembne in z njim povezane - deležnike in ne le Ministrstva za okolje in prostor. O tem nekaj več v nadaljevanju.

Ne moremo pa se strinjati s priporočili, ki jih je Računsko sodišče RS posredovalo Ministrstvu za okolje in prostor. Upamo, da bosta naš odziv Računsko sodišče in javnost razumela v konstruktivnem duhu, saj si predvsem želimo, da končno presežemo razprave o tem, kje in kako bomo odpadke sežigali ter namesto tega pričnemo iskati načine, kako izziv spremeniti v priložnost za gospodarsko rast in nova delovna mesta.

V delu poročila, ki je namenjeno predstavitvi načel, ki na EU ravni veljajo za področje ravnanja z odpadki ([poglavje 1.4.](#)) je nekaj nedoslednosti, ki bi lahko v nadaljevanju privedle do napačnih sklepov. Dolgoročni cilj držav članic EU je res postati družba recikliranja, ki učinkovito uporablja svoje vire – tudi odpadke, ki jih želi preusmeriti v različne oblike predelave. Vendar je usmeritev EU v [Sedmem okoljskem akcijskem programu](#) zelo jasna: energetska predelava se omeji zgolj na tiste odpadke, ki jih ni možno reciklirati. Prav tako jasna je [direktiva o odpadkih](#) glede definicije recikliranja (člen 3, točka 17), ki ne vključuje energetske predelave. Ne gre torej za preusmerjanje odpadkov zgolj stran od odlagališč, pač pa za njihovo maksimalno preusmerjanje v zgornje ravni hierarhije – torej preprečevanje nastajanja, ponovno uporabo in recikliranje ter kompostiranje. V julija objavljenem [paketu o krožnem gospodarstvu](#) Evropska komisija predlaga bistveno višje cilje za deleže recikliranja ter večji poudarek na preprečevanju nastajanja odpadkov. Energetska predelava je in ostaja v spodnjem delu hierarhije, manj zaželena od recikliranja in zato ne more biti del družbe recikliranja.

Na [18. strani poročila](#) Računsko sodišče navaja tudi, da morajo države članice skladno s 16. členom direktive o odpadkih spoštovati načelo samozadostnosti in bližine ter zagotoviti integrirano ter ustrezno omrežje naprav. Vendar ima isti člen direktive tudi 4. točko, ki pravi: "Načeli bližine in samozadostnosti ne pomenita, da mora biti v vsaki državi članici celoten sklop naprav za dokončno predelavo." Člen govori o tem, da se omrežje naprav oblikuje tako, da celotni Skupnosti (in ne omejeno na posamezno državo članico) omogoči samozadostnost pri odstranjevanju in predelavi odpadkov.

Ta točka je pomembna tudi zato, ker se na ravni EU že nekaj časa pojavljajo presežne kapacitete energetske predelave komunalnih odpadkov, ki so rezultat naraščanja deležev recikliranja v državah članicah. Številne države tako odpadke za energetske predelavo uvažajo iz drugih držav. Če v Sloveniji torej govorimo o 'odpadkovnem turizmu' v povezavi z odlagališči, lahko na EU ravni govorimo o podobnem, vendar v povezavi z energetske predelavo. *Ob enem pa se postavlja vprašanje smotrnosti gradnje takšnih naprav v Sloveniji, ki ima 2 milijona prebivalcev, [po podatkih Eurostata](#) relativno nizko količino nastalih komunalnih odpadkov na prebivalca letno ter dosega eno najvišjih stopenj recikliranja v EU.*

Ravnanje z odpadki v kontekstu razvojnih politik nenazadnje sodi v precej širšo sliko, kot je razprava o tem ali Slovenija potrebuje eno, dve sežigalnici komunalnih odpadkov ali nobene. Gre za pomemben del razvojne usmeritve EU, ki podpira gospodarsko rast in nova delovna mesta ob istočasnih pozitivnih vplivih na okolje. Globalno povpraševanje po naravnih virih namreč strmo narašča skupaj z naraščanjem svetovnega prebivalstva in gospodarske proizvodnje. Pričakovati je, da se bo enak trend nadaljeval tudi v prihodnje in jasno je, da bo linearni gospodarski model kmalu naletel na svoje skrajne meje.

Za trenutno gospodarsko krizo sta značilna velika brezposelnost in omejena rast. V krožnem gospodarstvu odpadki ene industrije postanejo vhodni material druge. Podpira prehod v zeleno, nizko ogljično gospodarstvo, ki je učinkovito tako glede rabe virov kot tudi energije. Model temelji na ponovni uporabi, popravilu, predelavi in recikliranju materialov in izdelkov. Del paketa je namenjen pobudi za zelena delovna mesta zato, da trg dela sledi strukturnim spremembam. Drugi del paketa predstavlja načrt za zelena mala in srednje velika podjetja, ki jim bo omogočil izkoristiti njim dostopne poslovne priložnosti. Kot tretji del paketa je komisija sprejela zakonodajni predlog revizije ciljev na področju odpadkov. Cilj revizije je oblikovanje jasnih in stabilnih okvirov politik, ki bi javnim in zasebnim podjetjem po Evropi omogočili načrtovanje in razvoj dolgoročnih strategij na področju investicij, osredotočenih na preprečevanje, ponovno uporabo in recikliranje. In torej ne na investicije v sežiganje odpadkov s pridobivanjem energije.

Vse zgoraj navedeno še kako velja tudi za Slovenijo, ki išče izhod iz gospodarske krize. V širšem kontekstu je torej to, kako ravnamo z odpadki, v resnici strateška odločitev države, ki – kot smo uvodoma poudarili – je ne more sprejeti samo Ministrstvo za okolje in prostor.

Kot ugotavlja Računsko sodišče, v naslednji finančni perspektivi evropska sredstva za naprave za energetske predelavo niso več na voljo, saj EU stimulira druge oblike ravnanja z odpadki. Ker Slovenija krepko zamuja s prilagajanjem svojih strategij dogajanju na ravni EU, s tem tudi izgublja priložnosti pridobivanja sredstev iz teh virov.

Zavedamo se, da se je Računsko sodišče v poročilu osredotočilo na zagotavljanje javne gospodarske službe sežiganja komunalnih odpadkov, ki je predvideno v Zakonu o varstvu okolja in v tem smislu razumemo priporočila, ki jih je naslovilo na Ministrstvo za okolje in prostor.

Ne moremo pa se strinjati s tem, da Ministrstvo za okolje in prostor izvaja popravljalne ukrepe, ki se nanašajo na izdelavo načrtov aktivnosti za dopolnitev operativnega programa ravnanja s komunalnimi odpadki ter pripravo novelacije dokumenta DIIP za objekte termične predelave odpadkov z energetske izrabo v Ljubljani in Mariboru. Obe alineji sta si namreč v nasprotju. Računsko sodišče Ministrstvu priporoča [\[na strani 26\]](#), naj:

- izdela analizo alternativnih možnosti zagotavljanja GJS sežiganja odpadkov brez dodatne infrastrukture (sežiganje v industrijskih sežigalnicah v Sloveniji, nadgradnja zmogljivosti objekta za termično obdelavo odpadkov v Celju ter možnost izvoza odpadkov v tujino), ali pa
- prouči vsaj možnosti zagotovitve manjših zmogljivosti načrtovanih naprav.

V isti sapi pa od ministrstva zahteva pripravo novelacije dokumenta DIIP za objekte v Mariboru in Ljubljani?

Oboje pa tako ali tako pomeni vztrajanje na že pred leti zastarelih usmeritvah na področju ravnanja z odpadki v Sloveniji, še posebej, če jih opazujemo v kontekstu razvojnih usmeritev EU. Mnogo bolj smotrno in učinkovito bi bilo ta čas, energijo in denar nameniti pripravi razvojnih strategij, ki temeljijo na modelu krožnega gospodarstva in izziv spremeniti v nova, zelena delovna mesta in gospodarsko rast.

Dodatne informacije: Katja Sreš, odnosi z javnostmi, 040 255 433, katja.sres@ocistimo.si